

Iedereen heeft Voetbaltalent

nummer
18

GEEN TALENT MAG VERLOREN GAAN

Opleidingen

Het echte leren:
De rollende bal

Nico Romeijn
KNVB Opleidingen

Franc Meijerman
Docent TC III, TC II en TC I

David Zonneveld
Cursist TC I

Paul Raveneau
HJO FC Groningen

Van georganiseerd naar ongeorganiseerd

Het échte leren: de rollende bal

Wanneer we een voetbalwedstrijd observeren, zien we voornamelijk ongeorganiseerde spelsituaties. De bal wisselt van eigenaar en situaties zijn onvoorspelbaar. In diverse cursussen en opleidingen van de KNVB werden trainers de voorbije jaren toch vooral georganiseerde situaties aangeleerd. Na een uitbal of een doelpunt begint de keeper van de te coachen partij met een uitgooi of een doeltrap. Wanneer er aan de ene kant geconcludeerd wordt dat het voetbalspel voornamelijk bestaat uit ongeorganiseerde situaties, wat betekent dat aan de andere kant dan eigenlijk voor de inhoud van onze opleidingen en het handelen van de trainer-coach?

De Voetbaltrainer spreekt met Nico Romeijn, Coördinator Opleidingen bij de KNVB. Ook komen aan het woord: Franc Meijerman (docent TC III, TC II en TC I), David Zonneveld (cursist TC I en trainer-coach CSV Jong Holland uit Alkmaar) en Paul Raveneau (HJO FC Groningen).

Foto: KNVB.nl

Loep

Nico Romeijn: "Tijdens docentenbijeenkomsten van de KNVB werd er gesproken over hetgeen we aan cursisten aan het leren zijn en hoe de inrichting van een

cursus er op dit moment uitziet. Als we inhoudelijk kijken naar opleidingen en cursussen, rijst de vraag of de inhoud nog wel voldoende klopt met de werkelijkheid. Oftewel: past de inhoud wel goed genoeg bij 'het echte', dus de wedstrijd? Welnu, als je ziet dat een voetbalwedstrijd voornamelijk bestaat uit ongeorganiseerde situaties en omschakelmomenten, is het goed om de inhoud van onze opleidingen eens tegen het licht te houden. Zitten we nog wel dicht genoeg bij die werkelijkheid of zijn we er inmiddels toch wat van afgedwaald? En moeten we onze visie weer eens onder de loep nemen en scherp stellen?"

Handelen

Nico Romeijn: "Laat ik als voorbeeld nogmaals het opbouwen van achteruit nemen. In de loop der jaren is, op cursussen en ook bij trainers in de praktijk, het beeld ontstaan dat de opbouw van achteruit steeds begint bij de keeper. Tijdens een oefenvorm wordt, wanneer de bal uit is of er gescoord is, weer begonnen bij de keeper. Op zich is daar niets mis mee, want die situatie komt ook wel eens in de wedstrijd voor. Maar hoe vaak is dat eigenlijk het geval? Het is goed om te beseffen dat opbouwen niet alléén bij de keeper begint. Opbouwen gebeurt op meerdere plekken op het veld in

Foto: KNVB.nl

STOP!

“STOP! Bal terug bij de keeper. Ga in je positie staan en speel een van de centrumverdedigers aan.” Herkenbaar, of niet? De bal ligt stil en de trainer laat de situatie opnieuw spelen. Maar hoe vaak ligt de bal eigenlijk stil in de echte wedstrijd? Vanuit data-analyse is bekend dat er 380 omschakelmomenten zijn tijdens een wedstrijd. Ook is bekend dat er gemiddeld zestig minuten van de speeltijd daadwerkelijk wordt gevoetbald. Dit betekent dat er per minuut tussen de zes en zeven momenten zijn dat de bal van de ene naar de andere partij gaat. Dus elke tien seconden verandert de bal van ‘eigenaar’. Met deze informatie is het duidelijk dat er niet veel situaties zijn als hierboven beschreven. In ieder geval zijn de situaties dat de bal bij de keeper begint en stilstaat, ver in de minderheid ten opzichte van de ‘rollende bal’. In hoeverre zien we deze werkelijkheid terug in de opleidingen? Wanneer wel en wanneer niet? En is dit een bewuste keuze of .....? (Bron: KNVB Academie)

steeds verschillende situaties. Het spel verloopt dus zeker niet altijd georganiseerd, al was het alleen al omdat de tegenstander zich ook kan aanpassen.

Maar kijk eens hoe georganiseerd wij de opbouw nu trainen: als de keeper de bal heeft,

staan de centrale verdedigers op de rand van het zestienmetergebied. De vleugelverdedigers gaan wat hoger staan aan de zijlijn. Zodra de keeper de bal inspeelt naar de 3 of 4, probeert een middenvelder los te komen of de

centrale verdediger probeert een back aan te spelen. Op zijn beurt draait een middenvelder open en verlegt het spel naar de andere kant of kaatst op de

verdediger die inspeelt, et cetera. Kortom: de opbouw wordt gegooid in een

soort format, waarbij we stapsgewijs diverse mogelijkheden aanbieden. Gelet op het aantal omschakelmomenten in een wedstrijd, waarbij je team zomaar ineens in balbezit kan komen op een deel van het veld, verloopt de

‘Zitten we nog dicht genoeg bij de werkelijkheid?’

opbouw dus bij lange na niet zo georganiseerd als dat we geneigd zijn te denken. Sterker nog: als je reëel bent, moet je zelfs concluderen dat deze specifieke situatie maar een paar keer voorkomt in een wedstrijd. Veel vaker is het zo dat er vanuit een rollende bal wordt opgebouwd in plaats van een stilliggende bal. Het is voor iedereen goed om hier eens over na te denken. Want wat betekent dat gegeven voor je handelen als trainer-coach en de manier waarop je je spelersgroep bepaalde zaken aanleert?”

Nadruk

Nico Romeijn: “Als we het over geor-

ganiseerd en ongeorganiseerd hebben dan bedoelen we: het trainen van spelsituaties vanuit een georganiseerde of ongeorganiseerde situatie. Het georganiseerd laten verlopen van een oefenvorm, zoals ik het voorbeeld van de opbouw van achteruit heb gegeven, lijkt in de loop der jaren steeds meer een doel op zich te zijn geworden in plaats van een middel. Want opbouwen, en voetbal in het algemeen, is veel vaker ongeorganiseerd in plaats van georganiseerd. Vanuit een 'rollende bal' moeten spelers beslissingen maken in het veld. Wanneer we voor- namelijk georganiseerd gaan trainen

'Opbouwen begint vaker vanuit een rollende bal dan vanuit een stilliggende bal'

is de vraag dus wel degelijk gerechtvaardigd of we niet te ver afdwalen van de werkelijkheid. Aan de andere kant is het goed om gelijk te benadrukken dat we ook niet weer moeten doorslaan naar de kant van het ongeorganiseerde. Het georganiseerd trainen heeft namelijk zeker zijn goede kanten, omdat het spelers stapsgewijs door een leerproces begeleidt. De trainer-coach kan heel gestructureerd duidelijk maken hoe hij wil gaan spelen en neemt zijn spelers in dat proces bij de hand. Waar het bij het georganiseerde en ongeorganiseerde om gaat is dat een trainer geprikkeld wordt om te kijken naar zijn groep en naar zijn handelen. Heb ik een groep die dat georganiseerde nog erg nodig heeft of zijn er ook al momenten waarop ik wat meer de nadruk kan gaan leggen op het ongeorganiseerde? En kom ik, juist door ongeorganiseerde situaties te creëren, dicht bij die werkelijkheid van 'het echte', oftewel de wedstrijd? Hierbij steeds in ogenschouw houdend

dat we doel en middel niet door elkaar gaan halen. Het is geen doel op zich om georganiseerd te trainen. En het is ook geen doel om ongeorganiseerd te trainen. Het zijn beide middelen om je spelersgroep beter te maken in waar het uiteindelijk om draait: het beter leren aanvallen, verdedigen en omschakelen."

Observeren

Nico Romeijn: "Alles wat je doet, begint met waarnemen. Voor de trainer-coach houdt dit in dat er in eerste instantie vooral goed geobserveerd moet worden. Voor KNVB-docenten betekent dit dat ze cursisten eerst bewust moeten maken van wat ze zien.

Misschien moet de eerste vraag van de docent wel zijn: Wat zie je? Het goed kunnen beantwoorden van deze vraag door de cursist is erg belangrijk, want op basis daarvan gaan de docent en de trainer-coach in gesprek en kan de laatstgenoemde handelen. En dat handelen gebeurt dus niet, zoals we nu wel eens zien, op basis van een van tevoren bepaald of vastgesteld stappenplan. De stappen die vooraf zijn overdacht zijn niets meer dan een richtlijn en helpen de trainer-coach te handelen op basis van wat hij ziet. Uiteindelijk is het behalen van je doelstelling hetgene waar het voor hem op een training om draait. Om die doelstelling te halen kun je

Foto: KNVB.nl

situatief coachen, maar dat zou ook in begeleidende vorm kunnen. Tijdens opleidingen van de KNVB is het situatieve coachen een belangrijk moment.

Cursisten kunnen, juist door situatief te coachen, duidelijk laten zien aan de docent of ze goed geob-

serveerd hebben en welke kant ze op willen met hun groep. Aan de andere kant is het zo dat situatief coachen niet een doel op zich moet zijn. Dat er, bij wijze van spreken, altijd minimaal vier of vijf situatieve stops in een

goede training thuishoren. Net zoals het georganiseerde en het ongeorganiseerde door elkaar heen lopen, geldt dat ook voor situatief coachen en begeleidend coachen.”

Stappen

Nico Romeijn: “Dat er wordt gewerkt volgens methodische stappen is logisch en dat moeten we volgens mij ook vooral zo houden. Dus van makkelijk naar moeilijk. Van overzichtelijk naar onoverzichtelijk. Van georganiseerd naar ongeorganiseerd. Als tijdens een training iets in een georganiseerde setting een aantal keer heel goed lukt, kun je kijken of je je spelers ook ongeorganiseerd aan het werk kunt zetten. Het omgekeerde kan ook. Wanneer je ongeorganiseerd traint en het gaat niet goed, kun je terugvallen op een georganiseerde oefening.”

Principes

Nico Romeijn: “Ik begrijp heel goed dat trainers aan hun spelers bepaalde algemene principes willen aangeven. Bijvoorbeeld: als je opbouwt van achteruit, hoe speel je dan een ondertal van aanvallers uit? Wat zijn vervolgens de mogelijkheden om je middenveld en je spitsen te bereiken? Dit gaat veelal georganiseerd. Echter wil je ook dat spelers tijdens het opbouwen op de training al in situaties komen die erg lijken op de wedstrijd. Dus dat een tegenstander op verschillende manieren drukzet of dat een speler zelf de

mogelijkheid neemt om een keuze te maken. Hier voor is het nodig dat je een opbouw-situatie ook

ongeorganiseerd aanbiedt. Dus in een vorm waarbij niet van tevoren vaststaat hoe de opbouw gaat verlopen.

Een trainer zal zich gaan afvragen of datgene wat hij wil met zijn groep,

ook daadwerkelijk bereikt wordt. Hij wil ervoor zorgen dat zijn spelers hun taken in de wedstrijd zo goed mogelijk uitvoeren en dat spelers zo goed mogelijk ontwikkeld worden in hun taak. Maar hoe kun je dan een leersituatie neerzetten waardoor de spelers dáár op worden voorbereid? En is dat een leersituatie die dicht genoeg op de

De Paperclip

Sir Ken Robinson pleit voor een onderwijssysteem dat creativiteit koestert in plaats van ondermijnt. <http://tinyurl.com/omcf2ye>

Nico Romeijn: “Sir Ken Robinson vertelde over een experiment, waarbij jonge kinderen (leeftijd van 4/5 jaar) moesten vertellen wat je zoal met een paperclip kunt doen. Ze kwamen met wel meer dan vijftig ideeën, waaronder bijvoorbeeld het vangen van vissen. Overigens, mensen die echt goed zijn in het zien van mogelijkheden komen wel met 200 opties voor het gebruik van een paperclip. Elk jaar kreeg deze groep dezelfde vraag voorgeschiedeld en gaandeweg nam het aantal ideeën af. En wat bleek? Eenmaal rond de leeftijd van vijftien jaar vonden de kinderen eigenlijk alleen nog maar dat een paperclip bedoeld is om papier bij elkaar te houden. Blijkbaar vinden wij, volwassenen, het dus nodig om zaken in een methodische lijn weg te zetten zodat kinderen gaandeweg de schoolperiode duidelijk krijgen waar je een paperclip voor kunt en moet gebruiken. Terwijl het helemaal niet wil zeggen dat al die opties die ze op jongere leeftijd aandroegen, verkeerd waren.

Bij voetbal werkt dit in zekere mate net zo. Wij kunnen aan spelers wel vertellen hoe ze moeten opbouwen, maar misschien zien ze zelf wel andere mogelijkheden. Is het dan aan ons om spelers die creativiteit te ontnemen door te zeggen hoe het opbouwen via georganiseerde situaties, stapsgewijs moet verlopen? Of moeten we juist meer vanuit observatie gaan werken, spelers laten ervaren en dáár vervolgens iets mee doen? Dat we vervolgens bepaalde onderdelen georganiseerd aan gaan bieden op de training, maar ook onderdelen ongeorganiseerd aanbieden. Omdat spelers daar bijvoorbeeld al aan toe zijn.”

‘Haal het doel en het middel niet door elkaar’

werkelijke situatie van de wedstrijd zit? Dus, des te werkelijker de training is, des te groter de kans dat spelers iets ook in de wedstrijd gaan toepassen. Want er is een verband tussen het oefenen en het toepassen. Eigenlijk, als je wilt komen tot de kern, gaat het om de volgende vragen: Wat is voor

‘Wat is voor mijn groep de juiste balans tussen georganiseerd en ongeorganiseerd trainen?’

mijn groep tijdens een training het beste middel om beter te leren voetballen? En wat is daarbinnen de balans tussen georganiseerd trainen en ongeorganiseerd trainen? Hoe zorg ik dat er - zo goed als zeker - transfer plaatsvindt tussen training en wedstrijd?”

Evaluatie en reflectie

Nico Romeijn: “Voor cursisten vinden we het belangrijk dat we ze tijdens een cursus bagage meegeven, waarmee ze spelers op een goede manier kunnen voorbereiden op een wedstrijd. En daarnaast dat ze leren jeugdspelers te ondersteunen in hun ontwikkeling. Om hiervoor te zorgen is het in onze ogen belangrijk dat cursussen van de KNVB duurzaam zijn. Anders gezegd: hetgeen cursisten geleerd wordt, moet blijvend zijn. De cursist moet worden geprikkeld om zich verder te ontwikkelen en, zodra hij de cursus heeft afgerond, vooral niet terug te vallen in oude routines. Om dit te bereiken is er tijdens cursussen veel aandacht voor evaluatie en reflectie. Dat ze zichzelf en de dingen die ze doen ter discussie durven stellen. Dat ze ingaan op de vraag: Wat voor trainer-coach wil ik nu eigenlijk zijn? En ben ik dat ook

of sta ik er nog ver vanaf? De koppeling van evaluatie en reflectie naar het thema van ‘Het echte leren’ is hierin goed te maken. Want het gaat uiteindelijk om het beïnvloeden van spelers bij het maken van de juiste keuzes in voetbalsituaties. En de trainer-coach reflecteert op de keuzes die hij gemaakt heeft en de stappen die zijn gezet om dat voor elkaar te krijgen. Wat was er goed en wat kan de volgende keer beter, zeker gelet op het georganiseerd en het ongeorganiseerd trainen?”

De docent

Franc Meijerman begon als voetballer bij VV Schoten, stond onder contact in het betaalde voetbal bij AZ'67 en speelde in de Hoofdklasse

nog bij de amateurs van RCH en EDO. Als trainer-coach stond hij aan het roer bij onder andere VV Schoten, BVC Bloemendaal, RCH Heemstede en HFC EDO Haarlem. Vanaf 1998 is Meijerman docent aan het CIOS. Namens de KNVB geeft hij de opleidingen TC III-jeugd, TC II en sinds 2007 ook TC I bij de KNVB Academie in Zeist. Sinds 1998 heeft hij de nodige voetbalcursus- en coachactiviteiten in Afrika, Midden-Amerika, de Verenigde Staten en Japan gedaan.

Meijerman legt uit hoe hij, in de rol van docent, de cursist aanmoedigt om bij training geven van ‘georganiseerd’ (bijvoorbeeld: de bal start steeds bij de keeper in de opbouw) naar ‘ongeorganiseerd’ te durven gaan. Het doel hiervan is de wedstrijdrealiteit zo dicht mogelijk te benaderen en die realiteit op het trainingsveld te oefenen in een partijvorm.

Routine

Franc Meijerman: “Tijdens de verschillende cursussen die KNVB-docen-

ten geven, valt ons op dat cursisten met enige regelmaat terugvallen op eenvoudige georganiseerde vormen. Dit is immers eenvoudiger te organiseren en overzichtelijker. Dit heeft mijns inziens te maken met de beoordeling die op het einde van een cursus volgt. ‘De KNVB wil het zo, dus leer me dat dan maar...’ Het geven van een training wordt daarbij teruggebracht tot een kunstje. Bij de examinering kiest de kandidaat voor zekerheid, ook al staat dit soms (te) ver af van de voetbalwerkelijkheid. KNVB-docenten proberen cursisten zoveel mogelijk vanuit ‘wedstrijdechte situaties’ te laten leren. Dat gegeven betekent dat cursisten vaker in ongeorganiseerde situaties zullen moeten leren training geven.”

Favoriete trainingsvorm

Franc Meijerman: “In een cursusbijeenkomst vraag ik cursisten naar hun favoriete trainingsvorm uit de tijd dat ze nog als speler actief waren. Sommige cursisten presenteren dan de welbekende vorm van een trainer die in de middencirkel staat, met een bal aan de voet. Op het moment dat hij de bal naar voren speelt (vaak zelfs in een rechte lijn) rennen twee spelers er achteraan en proberen, zodra ze het duel 1:1 hebben gewonnen, af te werken op het doel. Echter, op deze manier komt dit in wedstrijden niet voor. Er wordt onderweg niet bepaald wie er aanvaller en wie verdediger is. Wie gaat afronden en wie blokkeert of een tackle maakt. Dus zul je als trainer op zoek moeten naar vormen die de werkelijkheid dichter benaderen. In het geval van bovenstaande vorm kan de trainer het anders inrichten. Hij kan het zo neerzetten dat de aanvaller de bal krijgt aangespeeld en het duel met een meesprintende verdediger aangaat, richting het doel. Vanuit de rug van de aanvaller komt er een terugsprintende verdediger, die druk geeft. Dit benadert de werkelijkheid van het omschakelen van verdedigen

naar aanvallen veel meer. Het lijkt op een countersituatie. Een trainer kan de vorm uitbouwen en meer spelers bij de vorm betrekken om het nog

opmerking over het positie kiezen. In plaats van het 'wat' zou een trainer juist moeten verduidelijken aan het team 'hoe' het positie kiezen dient te

positie, moment, richting en snelheid."

'Probeer wedstrijdachte vormen neer te zetten waarbij de spelers keuzes hebben'

wedstrijdchter te maken. De speler aan de bal kan na het ontvangen van de eerste bal kiezen: afspelen of eerst indribbelen/-drijven. Met bovenstaand voorbeeld probeer ik cursisten uit te dagen om toe te werken naar 'wedstrijdachte situaties', die vooral minder georganiseerd zijn. Dus vaker vanuit omschakelen gaan werken en soms ook vanuit kleinere vormen dan 11:11 of 9:9. Bovendien wordt de bal nu niet steeds op dezelfde wijze in een partijvorm gebracht, maar is er gelijk al een keuze."

Situatief

Franc Meijerman: "Wanneer een trainer in een minder georganiseerde situatie coacht, kan hij het team en de spelers beïnvloeden door de zogenaamde situatie te stoppen toe te passen. Het tonen en ervaren van het 'plaatje' is nog immer de meest effectieve manier om de speelwijze te beïnvloeden, al merken we dat coaches daar lang niet altijd gebruik van maken. De situatie waarbij spelers bij elkaar worden gehaald door de trainer zien we helaas vaker. De trainer vertelt ze vervolgens wat er van ze wordt verwacht in het volgende 'blokje' partijspel. Deze manier van coachen is veel minder effectief en lijkt dan meer op instrueren."

Individueel

Franc Meijerman: "Het valt ons op dat de trainer-coach vooral op individueel niveau aan spelers vertelt 'wat' er moet gebeuren. Meestal komt er een

gebeuren. Stel dat een trainer-coach wil dat er doorgedekt wordt op het middenveld. In dit geval praten we over de teamfunctie: verdedigen en de teamtaak: storen op de eigen helft. Hij bedenkt een oefenvorm en benoemt op individueel niveau vooral 'dat' er doorgedekt moet worden. Maar de vraag hierbij is of doordekken wel altijd de beste optie is. Als het volledige team zich compacter zou positioneren is het maar de vraag of doordekken nodig is. Misschien zijn de afstanden dan al klein genoeg. Met andere woorden: leer eerst het team te beïnvloeden, daarna de linie en pas op het laatst de individuele speler."

Analyse

Franc Meijerman: "Het analyseren waar verbeterpunten liggen bij een team begint met goed observeren. Hier ligt een belangrijke taak voor de docent, want hij zal duidelijk moeten krijgen wat de cursist ziet. De methodische lijn waarlangs we trainer-coaches helpen de speelwijze van hun team te ontwikkelen heeft hier mee te maken. In eerste instantie gaat het ook hier om observeren. Pas daarna komt het beïnvloeden aan bod, in een ongeorganiseerde wedstrijd-situatie. Er is daarbij aandacht voor het afstemmen van handelingen van het team, linie en individuele speler. Steeds gebruikmakend van begrippen

De cursist

David Zonneveld doorliep de jeugdopleiding van HFC Haarlem, speelde bij diverse amateurclubs en ook nog een jaar als prof bij

Telstar. In het seniorenvoetbal trainde hij Bloemendaal (zat) en vv IJmuiden en momenteel CSV Jong Holland uit Alkmaar. Met die ploeg promoveerde hij afgelopen seizoen naar de Tweede Klasse. Zonneveld is tevens videoanalist bij Telstar. Bij de club uit Velsen is hij verantwoordelijk voor het filmen en coderen van de wedstrijden. In het dagelijks leven werkt hij als combinatiefunctionaris voetbal bij Sportservice Haarlemmermeer. Zonneveld is in het bezit van TC I.

TC I

David Zonneveld: "Bij de cursus TC I is het de bedoeling dat je voetbalsituaties moet laten gebeuren in een zo min mogelijk georganiseerde situatie. Hierdoor komen spelers op een natuurlijke manier in een voetbalsituatie terecht en niet omdat ze er kunstmatig door een trainer zijn ingezet. Tevens let je er op dat je zowel je tactische als conditionele doelstellingen behaalt in een training."

Het voetbal vindt plaats in een zo min mogelijk georganiseerde situatie. De

periodisering, zowel tactisch als conditioneel, is vanuit de cursus de leidraad tijdens het seizoen en brengt het georganiseerde van waaruit je werkt. Verder is het analyseren, vaststellen van trainingsdoelen en de ontwikkeling van je speelwijze de basis binnen je periodisering."

'Het begint met goed observeren'

Nabootsen

David Zonneveld: “De aantallen die je hebt op de training zijn bepalend voor de manier waarop je je oefenvorm inricht. Des te hoger het niveau waarop je traint, des te makkelijker het wordt om de aantallen op de trainingen te krijgen die je wilt. Maar ook als je in kleinere aantallen traint, kun je voetbalsituaties zo goed mogelijk nabootsen. Stel dat je doelstelling te maken heeft met de opkomende back (2) en een naar binnen komende rechtsbuiten (7). Als je met een kleiner aantal speelt haal je als het ware de linkerkant van het veld en speel je alleen aan de rechterkant (zie oefenvorm). Als de bal aan de rechterkant van het veld uitgaat, wordt er gewoon ingegooid. Als de bal aan de linkerkant uitgaat kan de trainer opnieuw een bal inspelen op een centrale verdediger. Bij trainingsvormen waar je de beschikking hebt over minder spelers kies je nog steeds voor situaties waarin datgene wat je wilt trainen het meeste voorkomt.”

Aanreiken

David Zonneveld: “Voor het beïnvloeden van spelers heb ik van tevoren niet één of twee mogelijkheden duidelijk gemaakt aan ze. Anders gezegd: als de 2 mee opkomt en als de 7 naar binnen gaat, vertel ik niet aan spelers wat ze op dat moment moeten doen. Stel je geeft wel twee opties aan dan is de kans groot dat je spelers alleen die situaties gaan herkennen tijdens de wedstrijd. Zodra een tegenstander ineens wat anders doet dan hebben je spelers meer moeite om daarmee om te gaan. Door dat je de mogelijke opties met de opkomende 2 en de naar binnen komende

‘Wedstrijdsituaties zo goed mogelijk nabootsen’

7 niet gelijk aanreikt, gaat men zelf nadenken hoe ze situaties moeten oplossen. Tijdens een partijvorm bewaak

‘De 11 van de tegenpartij loopt mee. Dat betekent dat er meer ruimte voor ons ontstaat. Wat kunnen we daarmee doen?’

ik wel de formaties, zodat spelers niet te veel door elkaar heen gaan lopen. Maar vanuit die formaties ontstaan er ruimtes en mogelijkheden in het veld, waardoor er keuzes gemaakt worden, op een natuurlijke manier.”

Benoemen

David Zonneveld: “Aan de tegenpartij vertel ik niet wat de doelstelling is en hoe ze moeten anticiperen op de loopacties van de 2 en 7. Als er zich een situatie voordoet waarin de 11 van de tegenpartij steeds meeloopt met de 2 dan zet ik het spel door een situatieve stop stil. Tijdens die situatieve stop blik ik dan niet terug op wat er goed of fout ging, maar benoem gewoon wat ik zie op het veld. ‘De 11 van de tegenpartij loopt mee. Dat betekent dat er meer ruimte voor ons ontstaat. Wat kunnen we daarmee doen?’ Of, als de naar binnengekomen 7 van mijn ploeg niet wordt opgepakt door een verdediger van de tegenpartij en dus vrij staat: ‘Onze 7 wordt niet opgepakt en staat nu steeds vrij. Wat kunnen we doen op het moment dat we hem

ingespeeld hebben?’ Door dit soort vragen te stellen neem je spelers mee in een proces waarbij ze zelf oplossingen moeten gaan zien en je komt veel meer met ze in gesprek. Je merkt bovendien dat het ongeorganiseerde juist ook zit in de keuzes die de tegenpartij maakt. Als in deze oefenvorm de 11 van de tegenpartij doordekt op 3, dan wordt onze 2 de vrije man. Hoe bereiken we die? En gaat 8 in de passlijn staan, dan komt onze 6 vrij, etc. Zo ontstaan er steeds een heleboel keuzes in de training.”

‘Ik benoem gewoon wat ik zie gebeuren op het veld’

De trainer

Paul Raveneau is sinds 2007 verbonden aan FC Groningen. De voormalige voetballer van onder meer BV Veendam en ACV in Assen begon in dat jaar als jeugdtrainer van FC Groningen A1. Daarvoor was Raveneau werkzaam als hoofdtrainer bij

GVAV Rapiditas (waar hij eerder al de jeugd trainde) en drie seizoenen als assistent-trainer bij ACV. Na zes seizoenen het hoogste jeugdteam van FC Groningen onder zijn hoede te hebben gehad, werd Raveneau in het seizoen 2013/2014

trainer-coach van Jong FC Groningen. Vorig jaar haalde hij het hoogste trainersdiploma in Nederland: Coach Betaald Voetbal.

Raveneau is deze zomer begonnen aan zijn tweede seizoen als trainer-coach van Jong FC Groningen, maar heeft die activiteiten per 1 september gestaakt. Hij heeft in de Euroborg een tweejarig contract getekend, waarbij hij zich volledig gaat richten op zijn taken als Hoofd Jeugdopleiding.

Tegenstander

Paul Raveneau: "Of je nu werkt bij een amateurclub of bij een profclub, trainers gebruiken veelvuldig het magneetbord om zaken duidelijk te maken. Wat daarbij opvalt is dat, wie er ook voor het bord staat, er dikwijls wordt gestart vanuit een georganiseerde situatie bij de opbouw. De trainer schuift met magneetjes en laat zien hoe de opbouw begint bij de keeper. De keeper speelt naar de 3 of 4 en zo ga je stap voor stap verder. De rol van de tegenstander is bij dit magneetbord vaak onderbelicht. En dat terwijl de rol van de tegenpartij juist cruciaal is, want de tegenstander bepaalt voor een groot deel hoe de opbouw verloopt."

Anticiperen

Paul Raveneau: "Op zo'n magneetbord kun je verdedigend gezien aan je spelers duidelijk maken hoe je druk wilt gaan zetten. De keeper van de tegenpartij speelt de 3 in en onze 9 maakt een loopactie waardoor de 4 niet ingespeeld kan worden. Mijn middenvelders doen mee en we blijven compact staan. Het drukzetten gaat goed, want we

veroveren geregeld de bal. Maar dan besluit de tegenstander om het anders te gaan doen, omdat ze op deze manier steeds balverlies lijden. In plaats van de 3 in te spelen geeft de keeper nu een lange bal op de 9. Waar het eerst nog ging om het

georganiseerd drukzetten op de 3, moeten we nu ineens luchtduels met hun 9 aangaan en de tweede bal proberen te winnen op een ander deel van het veld. Een totaal nieuwe situatie dus, maar wel heel wedstrijdacht. De tegenstander heeft geanticipeerd op onze manier van druk geven. Nu is het aan ons om weer op die nieuwe situatie te anticiperen. Zet tegen zet!"

Opnieuw

Paul Raveneau: "Het drukzetten op hun 3 is, vanuit ons oogpunt, georganiseerd. Het aangaan van dat luchtduel met de 9, dus als de bal los is, is veel meer ongeorganiseerd. Dit laatste is moeilijker. Stel dat je als team merkt dat, wanneer je georganiseerd staat met elf spelers achter de bal, de tegenstander grote moeite heeft om door je heen te spelen. Dan wil je dus dat de tegenstander weer terug wordt gebracht naar een opbouw in een georganiseerde situatie. Want in georganiseerde situaties weten we precies wat we kunnen verwachten. In het geval van het drukzetten willen we ze dus toch dwingen om die 3 weer aan te gaan spelen. Dit betekent dat onze voorste linie iets naar achteren gaat om ruimte te geven. De bal kan ook op het middenveld zijn, waarbij wij de tegenstander dwingen om weer terug te spelen op hun 3. Dus opnieuw brengen we de tegenstander in een georganiseerde situatie, van waaruit wij weer druk gaan zetten. Ook hier geldt: zij hebben op ons geanticipeerd en wij anticiperen nu weer op hun manier van voetballen. Dat constant anticiperen op elkaar gebeurt in de wedstrijd ook."

Uithalen

Paul Raveneau: "Door zo te denken over voetballen maak je de spelers bewust van waar ze mee bezig zijn. Wanneer ze op het middenveld drukzetten hoeft dat niet gelijk als doel te hebben om de bal te veroveren. Als het daardoor lukt om de tegenstander de bal weer uit te laten halen naar hun 3, waarna wij met het hele team georganiseerd druk gaan zetten is het drukzetten op het middenveld geslaagd. Ik merk dat spelers gaan nadenken waarom ze drukzetten en leren beseffen wat het doel van dat drukzetten is. Je werkt gericht aan het ontwikkelen van een speelwijze en spelers zijn zich bewust van de rol die een tegenstander heeft in de manier waarop je zelf wilt gaan spelen. Je kunt simpelweg niet om de rol van de tegenstander heen."

Meer informatie?

Door middel van dit aanbod wil de KNVB een positieve bijdrage leveren aan de alledaagse praktijk van trainer-coaches, leiders en alle andere betrokkenen die het voorrecht hebben met kinderen in de voetbalvereniging te mogen werken. Wilt u, naar aanleiding van dit artikel, meer informatie over opleidingen of ondersteuning die de KNVB u en uw vereniging kan bieden, dan kunt u contact opnemen met de afdelingen Voetbaltechnische Zaken op een van de districtskantoren van de KNVB:

District Noord	: 0513 – 618900
noord-vtz@knvb.nl	
District Oost	: 0570 – 664242
oost-vtz@knvb.nl	
District West 1	: 020 – 4879130
west1-vtz@knvb.nl	
District West 2	: 010 – 2862111
west2-vtz@knvb.nl	
District Zuid 1	: 076 – 5728300
zuid1-vtz@knvb.nl	
District Zuid 2	: 046 – 4819400
zuid2-vtz@knvb.nl	

Wilt u reageren?
Dat kan via devoetbaltrainer@knvb.nl.

Heb jij deze handige Voetbaltrainer trainersmaterialen al?

A6 formaat
€ 5,95

A5 formaat
€ 6,95

Wedstrijdregistratie boekjes

- Praktisch, met ringband
- Bevat veldjes en schema's
- Veel ruimte voor notities
- Keuze uit A5 en A6 formaat

A6 formaat
€ 5,95

A5 formaat
€ 6,95

Trainingsregistratie boekjes

- Praktisch, met ringband
- Overzichtslijst trainingsbezoek
- Veel ruimte voor notities
- Keuze uit A5 en A6 formaat

A4 formaat
€ 5,50

Veldenblok, A4 formaat

- Velden op A4 formaat
- Eenvoudig af te scheuren
- Volop ruimte voor notities

Abonnees
ontvangen
7,5%
korting

Bestel deze handige materialen snel via www.devoetbaltrainer.nl/winkel

Trainers
mappen
vanaf
€ 18,-

